

АНДРІЙ СОЛОДЬКО

5 жовтня депутати у першому читанні підтримали проекти законів [№3159](#) та [3155](#), якими було внесено зміни в закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», ряд статей Кодексу адміністративного судочинства та в інші закони.

Збільшено строк оформлення " посвідчення біженця "

По-перше, парламент усунув колізію, яка існує ще з 20 листопада 2012, коли було прийнято закон України «[Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус](#)», що передбачав довший строк для видачі посвідчення біженця чи посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, ніж це передбачалося законом «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту». Зміни уніфікували строк, звівши його до 15 днів.

ДСМУ отримала право самостійно виправляти описки в документах

По-друге, знов-таки, з метою прискорення процедур, за наявності підтверджуючих документів Державна міграційна служба отримала право вносити зміни та виправлення до відомостей про особу, внесених до рішення про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, рішення про втрату чи позбавлення такого статусу, а також здійснювати обмін документів. Мова йде про виправлення різноманітних описок: це питання не було врегульоване взагалі, тож біженці фактично залишалися в «підвішеному стані» з недійсними документами і не могли користуватися всією повнотою гарантованих їм прав. Їм доводилося звертатися за допомогою до правозахисних органу у суді, а це займало багато часу.

В КАС введено статтю 183⁷, що вергульбовує питання видворення і реадмісії

Також зміни було внесено у Кодекс адміністративного судочинства, як передбачено Планом дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України. Внесенні зміни передбачають розширення переліку справ, які підпадають під адміністративну підсудність та максимально прискорені процедури розгляду. Оскільки відповідно до закону «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» особа може бути виселена за межі України тільки за рішенням суду, нововведена стаття 183⁷ уточнює підсудність справ про реадмісію та видворення, передбачає їх негайний розгляд. Строк розгляду фактично стиснуто до мінімального — від негайного до 5 днів з дня надходження позовної заяви. Постанови суду повинні виконуватися негайно. Така норма може поставити під загрозу право особи на оскарження рішення. Нагадаємо, що Апеляційна скарга на постанову суду першої інстанції подається протягом десяти днів з дня її проголошення чи отримання копії постанови.

Максимальний термін утримання іноземця в Україні збільшений до півтора року

Разом з тим, якщо судові процедури можуть бути прискорені за рахунок урізання строків, процес ідентифікації та видворення часто потребує більше часу, тому загальні строки утримання іноземців

та осіб без громадянства в пунктах тимчасового перебування продовжені до 18 місяців. Такі строки відповідають середнім термінам розгляду досьє біженців у країнах ЄС.

Біженцям та особам, які потребують додаткового захисту, також гарантували право на безкоштовну правову допомогу.

Проте і далі існують шляхи для удосконалення законодавства та практики застосування норм права.

Проголосовані процесуальні зміни покликані зробити судові процедури чіткішими і врегулювати раніше не врегульовані питання, що теоретично мало би посилити захист прав біженців та осіб, які потребують додаткового захисту. Проте, для справді ефективного захисту їхніх прав українські суди **повинні враховувати** у своїй практиці практику Європейського суду з прав людини, чого вони часто не роблять без окремих роз'яснень Пленуму ВС або прямих вказівок в законі.

При вирішенні справ про депортацію та видворення потрібно звертати увагу на положення **статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод людини**, яка гарантує кожному право на повагу до його сімейного і приватного життя, що, зокрема, означає заборону розділення сімей і, відповідно, заборону депортації. Це стосується як осіб, члени сімей яких перебувають в Україні на законних підставах, так і тих іноземців, які змінили свій юридичний статус під час перебування в країні.

Крім того, якщо держава справді прагне захистити права людини, то з огляду на кліматичні умови, варто було б **законодавчо заборонити** видворення в період з листопада по березень.

Також варто було б **розширити перелік** осіб, депортація яких прямо заборонена. Заборонити потрібно депортацію неповнолітніх, осіб, які перебувають на території України нелегально, проте прожили вже тут певний період, та їхніх дітей, також заборонити депортацію осіб, які отримали виробничі травми на українських підприємствах, в тому числі працюючи нелегально, які мають значні порушення здоров'я і у випадку депортації яких це загрожуватиме летальними наслідками, врешті, потрібно заборонити депортацію осіб, які захищали українську державність як учасники бойових дій.